

2. Райзберг Б.А. Современный экономический словарь / Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. – Москва: ИНФРА-М, 2003. – 480 с.

3. Крушельницька О.В. Управління персоналом: навч. посібник / О.В. крушельницька, Д.П. Мельничук. – К.: Кондор, 2005. – 308 с.

4. Базаров Т.Ю. / Управление персоналом / Т.Ю. Базаров, Б.Л. Еремина. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 560 с.

5. Корнев С. Карьера умерла – да здравствует карьера! [Электронный ресурс] / С. Корнев // Сети & Бизнес. – 2011. - № 2. – Режим доступа к журналу: <http://www.sib.com.ua/autors/korneev/index.htm>

Стаття надійшла: 26.11.2013 р.
Рецензент: д.е.н., проф. Бабич Д.В.

УДК 330.1

А 100

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Поясник П.Г., аспірант

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Анотація. *Класифікація економічної інформації є дуже важливим елементом господарювання у наш час, оскільки зараз підприємства на Україні не мають єдиної класифікаційної структури обліку інформації. Економіка сьогодні диктує необхідність обліку нематеріальних активів так само, як і матеріальних, а це ставить за вимогу створення структури, котра дозволила б уніфікувати інформацію за типами, вартістю та надавала би інформаційним джерелам індекс, котрий визначає загальний рівень вартості інформації. Така структура надає змогу оцінювати економічну цінність будь-якої інформації на підприємстві, а це, в свою чергу, дозволяє більш точно оцінювати загальний економічний стан підприємства та його цінність з точки зору загальної вартості. Створення уніфікованої класифікаційної структури, котра дозволить створення інформаційних баз на підприємствах є ключовим завданням цієї статті; на жаль, серед існуючих на сьогоднішній час класифікацій немає загальної структури, котра дозволила би застосувати будь-яку універсальну методичку для оцінки інформації на підприємстві, тобто кожна класифікація розглядає інформацію з позиції специфіки підприємства, або завдань, котрі стоять перед ним. Приведені класифікаційні ознаки, їх важливість та загальні положення з приводу оцінки будь-якого інформаційного джерела. До головних класифікаційних ознак відносяться ті, що найбільш повно відображають будь-яку інформацію на підприємстві з точки зору впливу цієї інформації на ход виробництва та на загальну вартість підприємства. Також слід зауважити, що класифікація, що пропонується у цій статті є універсальною, та може бути застосована на будь-якому підприємстві автомобільно-дорожньої галузі.*

Ключові слова: *класифікація, класифікаційні ознаки, інформація, індексування, оцінка вартості, нематеріальні активи.*

Постановка проблеми. У наш час економіка перейшла на етап розвитку, на якому наявність або відсутність інформації на підприємстві є ключовим аспектом подальшого успішного його розвитку. Саме тому багато вчених вважають, що інформація є ресурсом, точно таким же, як матеріальна чи енергетична складова будь ресурсної бази підприємства. Основною проблемою оцінки інформації як її передумови є відсутність класифікації економічної інформації.

Аналіз досліджень та публікацій. Слід відзначити, що класифікацією видів економічної інформації займалися як вітчизняні, так і зарубіжні вчені [1-4]. Серед них: Ситник В.Ф., Писаревська Т.А., Єршоміна Н.В., Краєва О.С., Бакушевич І.В., Корольок І.І., Томашевський О.М., Євдокімов В.В., Charles Wilson, F. A. Hayek, Kenneth J. Arrow, та інші. Зазначимо, що існують різноманітні види кла-

сифікацій, котрі функціонують лише в рамках суб'єктивного сприйняття типології інформації на рівні підприємств.

Невирішені складові загальної проблеми. Станом на сьогоднішній день існує велика кількість різноманітних класифікацій видів економічної інформації. Цей факт обумовлений тим, що кожен автор бачить сутність класифікації видів економічної інформації лише з точки зору конкретної проблеми, котру вирішує ця класифікація, або з точки зору суб'єкта оцінки. Нажаль, мало уваги приділяється саме аналізу цих ознак, створенню класифікаційної основи, що могла б бути універсальним базисом для подальшої детальної класифікації будь-яких видів економічної інформації.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є створення нової класифікаційної основи для будь-якого типу економічної інформації, подальший аналіз найважливіших складових та надання узагальнених положень щодо класифікації економічної інформації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Отримання та обробка інформації так само, як і інші ресурси, вимагають трудових, матеріальних і енергетичних витрат, і саме тому, говорячи про класифікацію інформації, слід спочатку узагальнити характерні для економічної інформації властивості. Властивості економічної інформації, як і будь-якого іншого ресурсу, діляться на загальні (характерні для кожного виду) і специфічні (характерні для конкретного виду). Вони представлені в таблиці 1.

Таблиця 1 - Властивості економічної інформації

Типи властивостей	Властивості
Загальні	Вартість, життєвий цикл, оброблюваність, застосовність, обмеженість
Специфічні	Невитратність, унікальність, подільність, здатність до збільшення

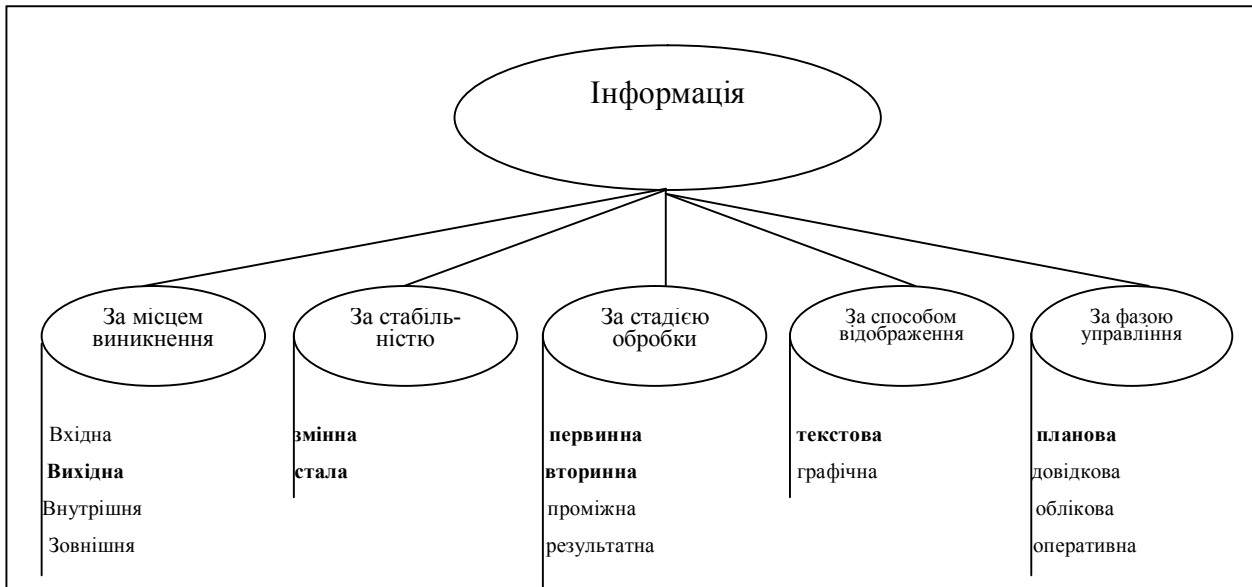
Реалізація цих процесів і складає основний зміст роботи управлінських служб, включаючи і економічні. У сучасному інформаційному суспільстві інформація є його стратегічним ресурсом [6]. Тому важливі такі її споживчі властивості, як повнота, достовірність, актуальність і своєчасність.

Таким чином слід розуміти, що інформаційні ресурси підприємства можуть бути класифіковані з позиції загальних типів властивостей, так само як і з позиції специфічних типів властивостей. Для глибокого аналізу інформації вона класифікується за різними ознаками. Число цих ознак постійно збільшується у міру активного використання новітніх методів організації управління і застосування засобів обчислювальної техніки.

Основним типом інформації, використовуваної при проведенні аналізу тієї чи іншої проблеми або ситуації є інформація економічна. Економічна інформація відноситься до галузі економічних знань. Вона характеризує процеси постачання, виробництва, розподілу та споживання матеріальних благ. Економічна інформація відображає стан економічного об'єкта в просторі і в часі, тому важливим для користувача є поняття адекватності інформації або рівня відповідності створюваного інформаційного образу реальному об'єкту [7].

Оскільки з появою перших робіт по класифікації економічної інформації вона вважалася лише інструментом для функціонування виробництва, основними критеріями класифікаційного інстру-

менту виступали ознаки інформації як інструменту виробництва. Нижче приведена типова класифікація такого типу.

Рисунок 1 – Первинна класифікація економічної інформації

На наш погляд, подібна класифікація є неповною, оскільки вона розглядає економічну інформацію лише з точки зору надання даних, котрі використовуються у виробництві. Економічна інформація як феномен розвитку підприємств в двадцять першому сторіччі має бути розглянута з позиції засобу виробництва на тому ж рівні, що й, наприклад, капітал або труд. Літературні джерела визначають різні формати класифікації інформації в залежності від цілей, що переслідує та або інша класифікаторна форма [5-8]. Як приклад, розглянемо класифікацію економічної інформації нижче. Подібний тип класифікації є наслідком прогресу економіки підприємства та визначення економічної інформації як важливого чинника оптимального розвитку та діяльності будь-якого виробничого об'єкта. В даній класифікації наведена подібна до першої типологія, але також виділені такі ознаки, як стадія утворення та повнота.

Поява таких класифікаційних ознак свідчить про те, що інформація починає сприйматися як об'єкт підприємницької діяльності, котрий, окрім власне інформаційних даних має свої, індивідуальні та унікальні функції. Але класифікації такого типу відрізняються суб'єктивним визначенням подібних функцій, що свідчить про необхідність створення уніфікованої класифікації, котра визначала б економічну інформацію як об'єкт підприємницької діяльності зі своїми унікальними властивостями, що впливають на виробничий процес та загальну вартість підприємства.

В статі пропонується створення єдиної класифікаційної групи ознак економічної інформації, котра може бути застосована як для визначення цінності інформації як об'єкту ринку, так і для алгоритмізації та індексації процесу насичення інформаційних каналів підприємства з подальшим виділенням інформаційних ланок за джерелами, видами та функціями. Слід зважати на те, що дана класифікаційна методика може бути застосована на підприємствах будь-якого рівня та є найбільш

оптимальною з погляду на оцінку економічної вартості інформації. Таблиця класифікації економічної інформації пропонується нижче.

Таблиця 2 – Класифікація економічної інформації

Класифікаційні ознаки	Види інформації
По місту виникнення	внутрішня, зовнішня
По напрямку руху	вхідна, вихідна
По стадії утворення	первинна, проміжна, результатна
По типу	текстова, числова, календарна (дата, час), логічна, графічна
По функціях керування	планова, облікова, аналітична, нормативна, статистична, прогнозна
По повноті	недостатня, достатня, надлишкова
По стабільності	перемінна (поточна), умовно - постійна

Таблиця 3 – Пропонуєма класифікація видів економічної інформації

Класифікаційні ознаки	Види інформації
За місцем виникнення	внутрішня, зовнішня
За напрямком руху	вхідна, вихідна
За стадіями утворення	первинна, похідна
За типом	текстова, числова, календарна (дата, час), логічна, графічна
За об'єктністю	суб'єктивна, об'єктивна
За стабільністю	перемінна, умовно - постійна
За часовим періодом	поточна, оперативна
За функціями керування	планова, облікова, аналітична, нормативна, статистична, прогнозна
За насиченістю даними	недостатня, достатня, надлишкова
За інтервалом часу надходження	періодична, постійна, неперіодична, одночасна
За можливістю індексації	індексуєма, частково індексуєма, неіндексуєма

Пропонуєма класифікація має за мету визначення будь-якого об'єкту інформаційної системи підприємства як унікального, з визначенням його положення (вхідного та вихідного), джерел, вектору дії, економічної значущості та можливості класифікації. Нижче розглянемо кожну з пропонуємих нами ознак дещо детальніше:

– За об'єктністю:

1) Суб'єктивна. До цієї категорії інформації відноситься будь-які тези, що не мають фактичного підтвердження та є кінцевим результатом індуктивного або редуційного мислення колективу або індивіда. Слід зазначити, що суб'єктивність економічної інформації може бути оцінена об'єктивно за допомогою статистичних методів, що застосовуються при розрахунку погодження думки групи (метод експертних оцінок). Також на рівень якості такого типу інформації впливають різні фактори, в тому числі: ступінь обізнаності експерту, котрий є джерелом інформації, рівень впливу навколишнього середовища на вихідну інформацію, соціальний та психологічний стан експерту. Важливо також усвідомлювати, що суб'єктивна інформація не повинна використовуватись в обліко-

вих документах та має носити лише рекомендаційний характер – інформація такого типу не може бути вирішальним джерелом для прийняття будь-якого управлінського рішення.

2) Об'єктивна. Такий тип економічної інформації є основним джерелом будь-якого бухгалтерського звіту та він обов'язково має своє відображення у фінансовій звітності. Такий тип інформації завжди має під собою документальне або фактичне підтвердження і саме така інформація є базою статистичних відомостей підприємства. На основі об'єктивної інформації підприємство втілює у життя основну частину фінансової та кадрової політики. Важливим аспектом цінності об'єктивної інформації є її фільтрованість, наявність в достатньому обсязі та своєчасність оновлення.

– За насиченістю даними:

1) Недостатня інформація характеризується неповним насиченням даних, або вірогідністю їх неточності. Така інформація застосовується при моделюванні ситуації з обмеженим зовнішнім середовищем при проектуванні можливих дії конкурентів, реакції зовнішніх та внутрішніх змінних, що варіюються. Надлишок недостатньої інформації свідчить про те, що підприємство функціонує у середовищі з поганим насиченням інформаційних каналів та/або у підприємства є брак на етапі збору, фільтру та оцінки інформації. Слід завжди зважати на той факт, що на будь-якому підприємстві є процент недостатньої інформації, котрий впливає на управлінські рішення, і важливо мати на увазі, що цей процент має знижуватися з ростом підприємства та його долі ринку.

2) Достатня інформація – інформація, що використовується в фінансовій звітності, носить об'єктивний характер та зазвичай використовується для планування поточної та майбутньої діяльності підприємства. Достатня інформація відноситься до об'єктивної, оскільки так званий «інформаційний шум» практично відсутній, і саме тому достатня інформація є надзвичайно цінним джерелом потенціалу розвитку підприємства. Саме вона є основним джерелом формування вартості економічної інформації.

3) Надлишкова інформація – зазвичай це первинна інформація, що поступає з виробничих ланок підприємства. Цей тип інформації розходиться по різних підрозділах підприємства, де фільтрується (наприклад, з виробничих цехів інформація щодо виробів розходиться до відділів маркетингу, планово-економічного відділу, відділу кадрів, т.і.). Якщо надлишкова інформація проходить фільтрацію у відділах та залишається надлишковою та/або недостовірною, слід переглянути інформаційні канали, котрими пересувається інформація та носії, котрі застосовує для цього виробництво.

– За стабільністю:

1) Перемінна – тип інформації, що визначається невизначеністю будь-якого з ключових векторів оцінки, будь то час, насиченість, джерело. Інформація такого роду складає превалюючий відсоток інформаційного масиву підприємства.

2) Умовно-постійна – інформація з визначеними векторами оцінки, що вважається постійною протягом часу, котрий обґрунтовується експертами, що проводять оцінку (час, день, місяць, рік, тощо). Така інформація є базисною, але складає менший відсоток інформаційного масиву на підприємстві.

– За можливістю індексації:

1) Індексуюма – тип інформації, що може бути повністю проіндексований, тобто усі критерії оцінки інформації є визначеними. Це дає змогу віднести індексуєму інформацію до найоптимальні-

шої з точки зору формування масиву будь-якої категорії інформації, і саме індексуєма інформація складає основну частину економічної вартості інформації як об'єкту оцінки.

2) Частково індексуєма – тип інформації, котра відрізняється неповним відображенням своїх класифікаційних рис у ході фільтрації. Частково індексуєма інформація має на меті формування первинного уявлення о середовищі, що розглядається. Також такий тип інформації частіше за все несе суб'єктивний або аксіомічний характер, але незважаючи на це частково індексуєма інформація може бути оцінена за тих класифікаційних векторів, що вже індексовані.

3) Неіндексуєма – тип інформації, котрий не проходив процедуру фільтрації та індексації або з якихось причин не може бути класифікований. Така інформація частіше за все виглядає у виді припущень, ідей та інтуїтивних уяв. З цього приводу, неіндексуєма інформація не несе у собі економічної цінності, але також входить до інформаційного масиву підприємства задля оцінки його конкурентоздатності та темпу розвитку. Наявність неіндексуємої інформації на підприємстві свідчить про те, що підприємство проходить етап стабілізації та розвитку.

Показник індексації інформації застосовується на підприємстві для створення масиву інформації, подальшого сортування вхідної не фільтрованої інформації за ланками підприємства, складання загальних звітів по виробництву будь-якої тематики та, головніше за все, економічної оцінки вартості інформації. Саме можливість такої оцінки, на наш погляд, робить дану класифікацію оптимальною для використання.

Висновок або наукова новизна. З огляду на те, що станом на сьогоднішній день класифікація економічної інформації є невід'ємною частиною функціонування підприємства, і саме тому вона має бути уніфікована. В статті пропонується одна з методик класифікації інформації з обґрунтуванням кожної зі складових, котра дозволить підприємству проводити первинну та вторинну фільтрацію інформації, що результує в підвищення конкурентоспроможності та загальне підвищення продуктивності діяльності будь-якого підприємства.

Література.

1. **Бухвалов А.В.** Финансовые вычисления для профессионалов / Александр Бухвалов. - СПб.: БХВ-Петербург, 2005.- 320с.
2. **Гарнаев А.Ю.** Excel, VBA, Internet в экономике и финансах / Александр Гарнаев. - СПб.: БХВ-Петербург, 2006.- 816с.
3. **Єрьоміна Н.В.** Банківські інформаційні системи / Єрьоміна Наталя. – К.:КНЕУ,2000.–200с.
4. **Голкіна Г.Е.** Бухгалтерські інформаційні системи: Навчальний посібник. / Галіна Голкіна. – М.:МЭСИ, 2008. – 26с.
5. Інформаційні технології: учб. посібник / [Л. Голіцина, М. У. Максимов, Т. А.Партика, І. І. Попов]. - М.: ФОРУМ:ИНФРА-М, 2006. – 115 с.
6. Маркетинг для магістрів / Національна академія управління ; ред. М. М. Єрмошенко, С. А. Єрохіна. - К.: Національна академія управління. – 2007 - Т. 2. - 2007. - 540 с.
7. **Івахненко С.** Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навчальний посібник/ Сергій Івахненко,. - К.: Знання-Прес, 2003. - 349 с.
8. **Лук'янова В.В.** Комп'ютерний аналіз даних: Посібник. – К.: Видавничий центр „Академія", 2003. – 344с. (Альма-матер)

Стаття надійшла: 26.11.2013 р.
Рецензент: д.е.н., проф. Дмитрієв І.А.